

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Kolmapäeval, 24. sept. 1975
Nr. 73 (4063)

17. aastakäik

USA-ekspert Soome olukorrast Vene imperialismi varjus

WASHINGTON (EPL kirjasaatjalt) — "Samade instinktidega, millistega Venemaa tõi tagasi oma impeeriumi rüppe Ukraina, Kaukaasia ning Kesk-Aasia pärast lühiajalist sõltumatust, tahtsid Venemaa kommunistlikud juhid saada uuesti oma võimupiirkonda Soomet ja soomlaste etnilisi sugulasi eestlasi teisel pool Soome lahte. Eesti, niisamuti nagu teised Balti riigid Leedu ja Läti, oli taastanud oma muistse iseseisvuse pärast 1917 aasta sündmusi Venemaal. Punaarmee harras Balti riigid oma valdusse 1940, Teise maailmasõja sündmuste katte all, aga soomlased tõrjusid punaarmee rünnaku, saades oma vastu panu eest läänemaailmalt kiitust," — nii kirjutab "The Washington Star" väli poliitiline ekspert Henry Bradsher praegust Soome olukorda N. Liidu imperialismi varjus lähemalt vaadeldes.

Bradsheri artikkel peegeldab üge tugevasti USA ametliku vaatevinklit ja üldse asjatundlikumat avalikku arvamist. The Washington Star on mõeldud konservatiivse ajaleht, kuma teine USA pea-

linna suurleht "The Washington Post" on liberaalne ja märgis mh. erilist rolli ka Watergate afiaaris.

Soome sattus oma omapärase seisundiga välispoliitiliste analüüsijate erilise tähe-

lepanu alla seoses Helsingis toimunud Euroopa Julgeolekukonverentsiga. USA aja kirjandus käsitles sel puhul Soome välis- ja sisepoliitilist olukorda üsna sageli. The Järg lk. 7

Koostöö noorte ümber

Eesti Komitee ja Rootsi Eestlaste Esinduse vahel on loodud eriline noortetöö koostöökommisjon, mille moodustasid EK kooli- ja Noortetoimkonna ning Esinduse Noorsõõ-, kooli- ja kultuurikomisjoni esindajad koos Eesti Skautlike Noorte Malevaga.

Eesti Komitee vastava toimkonna esindajaks on esimees Johan Ungerson ja noortekstruktor Richard Norvell, Esinduse vastavat komisjoni esindavad esimees Leelo Pukk, Ivar Paljak ja Anu Blunt. Skautlik Noortemaleva määrab oma esindajad aastakoosolekul Göteborgis.

Koostöö eesmärgiks on ära hoida paralleelismi noortetöös.

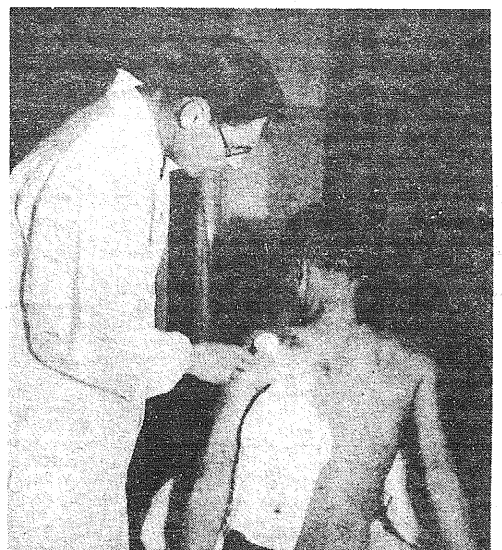
Septembrikuus aastal 1944

Õrnsköldsviki Folkets Husis 1944 septembris kohtasid Soomest Rauma sadamast "Venuse" pardal tulnud eesti noormehed esmakordselt rootsi "massmeediumitega" — press ja radio

Jälle on käes mälestusrikas kuu september. Selle kuu lõpuna käes saabus Rootsi eesti põgenikelavil viimastest

kalapaatides. Rootsi rannavalveleavad päästsid tormiselt merelt meredäalisi, paljud hukkusid. Randa aga

Kirjeldasid hooliga ennenähtamatut masspõgenemist, mis tünseks on loonud Rootsis uue vähemusrühvuse. paremal uurib arst eesti noormehe vigastusi.

saabus tookord ümmarguselt 30.000 inimest Eestist, samuti Soomest, kuhu osa eesti noori oli läinud vabatahtlikena.

Eestist rullus jälle üle N. Liidu sõjamasin põgenevate sakslaste järgedel.

Järg lk. 7

Inglise valitsus: Helsingis ei antud de jure anastusile

LONDON (EPL) — Briti alamkoja ametlik väljaanne (Hansard) toob ära parlamendi valdused 15. juulist ühenduses Helsingis toimuva Euroopa julgeolekukonverentsiga. Valdust oli nõudnud konservatiivide opositsiooni-erakond, kuna valitsuse poolt esines välisministri välismaal viibimise tõttu tema kohusetähta Roy Hattersley.

Oma sissejuhatavas deklaratsioonis kinnitas välisministri abi lääneriikide üldist seisukohta, et "konverentsi tulemus ei muuda milgi viisil olemasolevate piiride legaalsust" ja et sellele konverentsile "ei olnud kunagi kavatsedud anda rah-

vusvahelist legaalsust kehtivust".

Vaidluste käigus tähendas alamkoja liige Julien Amery järgmist:

Mägi on sünnitanud hiire. Välisministri abi on püüdnud meile kinnitada, et ei ole midagi eriti kardetavat hiire

poolt oodata ning võib ehk isegi olla midagi head tulemas. Ma loodan, et tal on õigus, kuid ma tahaksin temale esitada paar küsimust.

Ma saan aru, et Tema Majesteedi valitsus ei ole kunagi de jure tunnustanud Balti ri-

Järg lk. 7

Liitlaste nais-spioon Eestis möödunud sõjas

WASHINGTON (VES) — WASHINGTONIS ON šhes äris veinide sisseostjana ametis Edmee Brooks, kes Prantsusmaal 18-aastasena 1940 värvati Prantsuse salahuure agentiks ja 1944 veebruaris Saksa armee staabis töötades oli Narva rindel ja käis korduvalt Tallinnas.

Hiljem teenides Saksa Wehrmachti koosseisus pääses Edmee Brooks Narva rindel asuva armee staapi, kus ta jatkas luureagenti tegevust ja käis korduvalt Tallinnas. Seal temal oli kontakt Deuxieme Bureau esindajaga ja ta kohtas prantsuse salahuure kulleritega.

Põgenedes pealetungivate venelaste eest Edmee Brooks, kes kandis Wehrmachti

mundrit, langes Elsassis prantsuse väeosa kätte, kus üks nooremleitnant teda peksis ja kaks esihammast suust välja lõi, kuma ta ei tahtnud heaga ära anda ohvitserile meeldivat sõrmust. Spioon ei avaldanud ka sellesolukorras, et ta on Prantsuse agent, ja nooremleitnant võitis ikkagi ära tema sõrmuse.

Hiljem Edmee Brooks Järg lk. 7

EPL VAHEAEG

Kolmapäeval, 24. sept. 1975

Üle kahe aastakümne kestnud kommunistlikus agressioonis Kagu-Aasias on tänavau suvest saadik tekkinud vaheaeg, mida nähtavasti vajatakse indohiina rahvaste "rahustamiseks" kordamööda anastatud Lõuna-Vietnamis, Kambodžas ja Laoses. See eeldab kõigepealt kommunistliku režiimi kindlustamist võidetud aladel, mis pole just kerge.

Kauakestnud võitlused põhjustasid kohutavat hävitus, mille heakstegemine nõuab tohutuid abinõusid. Pealegi pole rahu kui niisugune veel kaugeltki täielik. Mitmete teadete ja visade kuuluste kohaselt jätkuvad sporaadilised võitlused uute režiimide ja vana läänemeelse korra pooldajate vahel eriti Lõuna-Vietnamis ja Kambodžas, vastupanu liikumised näivad eriti raskendavat kommunistliku võimuparaadi ülesehitamist väljaspool suuremaid linnu.

Omaette probleemiks kõige selle juures on Moskva ja Pekingi huvide restlemine mõjuvõimade küsimuses.

Kommunistliku agressiooni lähtekohaks Indo-Hiinas oli teatavasti Põhja-Vietnam, keda ühiselt toetasid Nõukogude Liit ja Hiina nii relvasaadetistega kui majandusliku abiandmisega. Soja lõppupeeri, pärast Pariisi relvarahu lepingu allakirjutamist 1973 jaanuaris, jätkus abiandmine Põhja-Vietnamile peamiselt N. Liidust, kuna Hiina tõmbus peaaegu täiesti tagasi.

Pekingi valitsus oli vahepeal jõudnud arusaamiseni, et Moskva kavas oli ilmselt Lõuna-Vietnamiga ühendamine Põhja-Vietnamiga üheks tema käsutusseks kommunistlikuks riigiks ümmarguselt 45 miljoni inimesega, siis tähendaks see vene võimupositsiooni ühel määral heade arenguvõimalustega nii tõstuse kui põllumajanduse alal.

Vene võimupositsiooni väljakujunemine Vietnamis ei võinud olla meelepärane Pekingile, kuna vietnamlastel ja punahinlastel on pealegi tülid mitte saarestiku pärast Lõuna-Hiina meres.

Säärasest arengut ette nähes on Hiina omalt poolt hakanud sõlmima tihedamaid sidemeid mitte ainult Vietnamiga, vaid ka Kambodža ja Laosiga, vaid ka Taiga kaugemal. Ohukorda kompitseerib aga tõsiasi, et nii Laos kui Kambodža on üsna

tihedalt olnud seotud Põhja-Vietnamiga. Nimelt selle sõjate kaudu, mida Põhja-Vietnamil väed ehitasid Lõuna-Vietnamil haaramiseks läänest, rikkudes nii Laos kui Kambodža erapoolest ja sõltumatust. Kuritegu oli seda suurem, et Laos idaproovintidest läbi tungides kutsusid põhjavietnamlased seal ellu nn. Patet-Lao nimelise kommunistliku liikumise, mis lõppude-lõpuks viis hiljuti kommunistliku võimuhääramiseni Laoses.

Umbes samasuguselt põhjustas põhja-vietnami vägede sissetungimine Kambodža idaproovintidesse kommunistliku liikumise seal Punaste khmeride nime all. Laoses võrreldes seisis vahe ainult selles, et Kambodžas kujunes kommunistlik võimuhääramine mitte ainult raskemaks, vaid ka palju verisemaks.

Punaste khmeride võimuhääramist iseloomustas lõpuks nii võitluste eest põgenenud inimeste kui põliste linnaelanikkude väljakihutamine maale põllumajanduslikele töödele. Pilti meeleoludest Kambodžas täiendab huvitavalt asjaolu, et Pekingis maapaos elanud Kambodža ametlik riigipea prints Sihanouk sai tagasi tulla alles ligemale pool aastat pärast kommunistlikku võimuhääramist. Sedagi pigem propagandalistlik kaalutlustel, nimelt prügijäätiseks välisvaatlajate silma, sest tegelikult jäi prints Sihanouk võimust eemale, üheks marionetiks punavõimurite käes.

Lõuna-Vietnamis on kommunistliku režiimi kehtestamine toimunud tagasihoidlikumalt kui Kambodžas. Põgenikkude ja linnaelanikkude kohtlemine on olnud mõõdukam ja rahulikum. Iseloomustav on aga, et punavõimurid toetuvad peamiselt põhja-vietnami vägedele, kes esinevad rohkearvuliselt kogu Lõuna-Vietnamis, linnades ja maal.

See kinnitab liigselt, et Lõuna-Lõuna-Vietnam langes tegelikult ikkagi kommunistliku agressiooni ohvriks Põhja-Vietnamist. agressioonil polnud midagi ühist väidetava kodusõjaga Lõuna-Vietnamis, nagu kommunistlikus propagandas seletati.

Viimasel ajal ilmnunud lahkeliid Nõukogude Liidu ja Hiina vahel Indo-Hiina küsimuses tõstavad loomulikult küsimuse, kas vaheaeg jõukatsutuses Kagu-Kagu-Aasias pole ainult ajutine. Palju oleneb Moskva edaspidisest poliitikast seal, sest Peking pole selle suhtes sugugi ükskõikne.

A.K.

"Topless" Toronto...

TORONTO — alasti ja rinnahoidjata ujumine Toronto saarel, nn. Hanlan Pointis on äkki läinud nii suureks ja tavalliseks, et perekonnad ja moralistlike vaadetega ühtjad hoiduvad neist randadest eemale.

Metro parkide osakond ja politsei ütlevad, et nad ei saa midagi teha selle moe lõpetamiseks. Hiljuti tehti 62 protokoll "süüdsusetu" alustelise eest, ja kolm neist olid naised.

Edukaid noori laskureid. Ülal esikohale tulnud Liisi Raud ja Peeter Jensen ning teisele kohale tulnud Eva Raud. Alumises reas teise koha saavutanud Rein Puusepp ja kolmanda koha saavutanud Epp Anderson ja Toomas Toman (EPL-foto Ants Paas).

Noored laskurmeistrid

Küesolev aasta on olnud meie noortele laskesportlastele eriti intensiivne ja tulemusrikas — ka tagajärgede poolest. Hooaeg avati suvistepühade ajal kolme päevaks laskesporti laagriga, mis oli sel aastal rekordiline osavõtjate arvuga. Sellele järgnes Maailma-laager Metsakodus kus laskesporti huvirühm oli jällegi suurem — ja nüüd toimusid Södertälje Eesti Laskesporti Klubi korraldusel noorte meistrivõistlused.

Ius pühapäev kujunes Metsalaskerajale kogunenud noortele pingerkikkaks meistervõistluseks sõprade ringis, kus lasti väike kaalibrilistest püssist 50 meetri laskerajal 20 lasku lamades käelt.

Tuttarlaste klassis tuli võitjaks Liisi Raud 176 silmaga ja temale järgnesid Eva Raud 162, Epp An-

derson 161 ja Leena Toman 125. Poiste klassis olid tagajärjed väga tasavärgsed. Võitjaks tuli Peeter Jensen 170 silmaga ja teisele kohale tulnud Rein Puusepp sai samuti 170 silma. Sellisel juhul on otsustav, keel on rohkem kümme — kuid Peetril ja Reinul oli mõlemil sama palju kümneid!

Nii tuli otsus teha üheksate järele, milliseid Peetril oli üks rohkem kui Reinul. Kolmandale kohale tuli Toomas Toman 199 silmaga (alul üks silma vähem kui 1. ja 2. kohale tulnute!) ja järgnesid Georg Metsalo 184 ja Jaan Anderson 149 silmaga.

Noorte huvi laskesporti vastu on kasvamas — endised noorlaskurid toovad oma sõbrad kaasa ja mitmed lastevanemad on pöördunud klubi liikmete poole informatsiooniks

saamiseks kuidas poeg või tütar saaks laskesporti õppida. Södertälje Eesti Laskesporti Klubi Metsalaskerajal on võimalus treenida ja väljaõppet saada klubi püssidega nii noortele kui vanadel laskesporti huvilistel. Selleks tuleb enne kokku leppida mõne klubi juhatase liikmaga, esimehe telefon on õhtuti 0755/112 23.

Metsalaskerajal toimub treening kevad-, suve- ja sügishooajal nii kaua kui ilmastik võimaldab. Talvine treening algab Tumbas Alfa-Lavali siselaskerajal ühel ööl iga nädal väliskeskkonnast püssist ja püstitist laskmises. Täpne aeg tehakse teatavaks hiljem. Kavatsusel on õhupüssi ja õhupüstoli treeningut korraldada noortele ka Eesti Maja keidris asuvas Noorte Kodu ruumides.

A. P.

Willmann esinema

Aste Willmann, tuntud nii kirjastajana kui näitlejana, tuleb USA-st novembri lõpul jälle Rootsi, kus ta varem on menulaks olnud oma "ühemehe teatriga". Seekord esineb USA-küllaline laupäeval, 29. novembril kell 17 ABF-hoone Sandleri-saalis algusega kell 17.

Asta Willmanni esinemine sel korral kannab nimetust "Naeru paigel pajatades", naljameelset ja naljameeli eesti kirjavarast. Kava koosneb luuletist ja proosat, lühiseid näidendeid ja uutele sõnastele. A.W. "Ühe naise teater" on saanud suure menu ootaks USA eestiaste keskustes kui ka Torontos.

Korraldajad loodavad rohket teatri- ja kirjandussõprade osavõttu ka Stockholmis sellele huumorijärgsele õhtule. Etenduse kestvus ca 2 tundi. Pääsmed eelmisõul EKK büroos, Wallingat. 32 13:—, pensionäridele ja õpilastele noorsoole 10:—, Eesti Alkooli õpilastele on sissepääs vaba.

Asta Willmann

Katk, mis hävitab jalakaid

LONDON — Inglismaa peab juba ette kaotusega lõppevat võitlust hollandi jalakate haiguse vastu, mis arvatakse olevat äsja toodud Kanadast, kus see aastaid on mölunud ja maastiku omapärase kuivanud pinnaga täitunud. Inglismaal on ka varem seda haigust esinenud, kuid sellest on jagu saanud, kuid praegune epideemia on vastupidavam.

Praegu on juba 4,5 miljonit Inglismaa 23 miljonist jalakast surnud ja kardetakse, et sel aastal vähemalt kaks miljonit veel surevad. Selle ohu vältimiseks on Kanada uurijad siiski leidnud mõjuka ravi, süstides teatud ainet igasse puusse. Kuid see on kallid ja lüüa määral isegi võimatu teostada. Praegu seatakse maha kõik haigestunud puud ja põetatakse. Arvatavasti, et just nüüd on võitlus muutunud lootusetuks kuna viimased soojad talved pole kahjustanud viirust, mida külmad talved võivad tappa, surmades viirust edasikandvaid mardikaid.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokia
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 28 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jõri Aas
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispöistgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postigiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 187:—
Termin (4 kuud) kr. 68:—
Kuu kr. 18:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriers
Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Sögel-Ariste ei läinud Budapesti

Soomeugri kongressile Budapesti sõitis üle 40 inimese, neist 30 keele ja kirjanduse alalt. Nagu kodumaa ajakirjanduses märgitakse, et saanud Endel Sögel, üldiselt kultuuripolitrukkiks peetud Keele ja Kirjanduse Instituudi direktor terviselikel põhjustel kaasa sõita.

Puudub ka professor Aristé, kel-lele teostati raske operatsioon ja kes nüüd on paranemisel.

Osavõtjast nimetatakse järgmisi teadlasi: Pall, Hallap, Must, Kokla, Kareison, Kont, Neetar, Viitso, Hausenberg, Kont, Riihoja, Viiks, Remmel, Palemos, Väari, Velmet, Villup, Rütüel, Laugaste, Kolk, Tedre, Mäik, Peegel, Peep, Muru, Vinkel, Bassel, Mark, Tõniss, Lõugas, Tõnurist, Troska, Jaanits, Laul, Richter, Kalits ja Voolmaa.

Endel Sögel on seletanud et Budapesti kongress on uutlaadi fenoloogistika, mis on "vabastatud kodanlikust nationalismist ja vilud internatsionalistlikele alustele".

Tähtavasti sõitis kongressile eesti teadlasi ka Rootslast.

Kohalik elu

STOCKHOLM
Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile, kes minu tähtpäeval mind mees pidasid, mind õnnesoovide, lilled ja kingitustega rõõmustasid.

ALMA VANATOA

STOCKHOLM
Väljasõit

Eesti Parempoolne Ühing korraldab laupäeval, 18. oktoobril 24-tunnilise väljasõidu laevaga Ahvenamaale. Arasõit Stadsgårdeni terminalist kell 20.00. Sõiduhind koos kahelnimese kajutiga 45.-. Sõök ei kuulu hinna sisse. Ühingul on laeval kasutada konverentsiruumid. Sõidust osavõtuks registreerida hiljemalt 11. oktoobriks Annus Estrale tel. 716 21 32 või Leelo Pukkile tel. 91 39 73. Kõik liikmed ja ka külalised on tere tulnud!

2500 hukkus maavärinas

ANKARA - Ida-Türgimaal Lice'i piirkonnas toimus suurem maavärin, mis esialgsete andmete põhjal nõudis üle 2500 surmaohvri.

Katastroof hävitas terved mägestikukülad ning ametivõimude arvates võib surmaohvrite arv tõusta kuni 3000-teni kui kõik hävitatud tulemused lõplikult selguvad. Türgi Punane Rist ja valitsusvõimud on alustanud suurt abistamisaktsiooni katastroofi ohvrite abistamiseks.

Rahutusi ka Punahiinas

HONGKONG (ME) - Mitmes Hiina provintsis olid töölarahutused. Töölisel protesteerisid ja streiksivad Mao keskvalitsuse korralduste vastu ja nõudsid suuremaid õigusi ja suuremaid töötasu-sid. Pekingist saadeti rahutusi maha suruma üle 10.000-lise arme, kes Hangchow linnas korraldajale seadis ja töölaad tööle ajas.

Nüüd teatakse, et Põhja-Hiinas on sõetöölise streik ja toimunud vastuhakkamisi. Hiina leht "Punane Lipp" kirjutab pika artikli ja süüdistab rahutuste ohutamises endisi kapitaliste ja nende järeltulijaid.

Varsti saad selle broshüüri kirjjakasti!

Säilita sedal
Selles on olemas kõik,
mis puudutab sel aastal
toimuvat rahva- ja
korteriloendust, FöB 75.
Blanketi saad paar
nädalat hiljem.

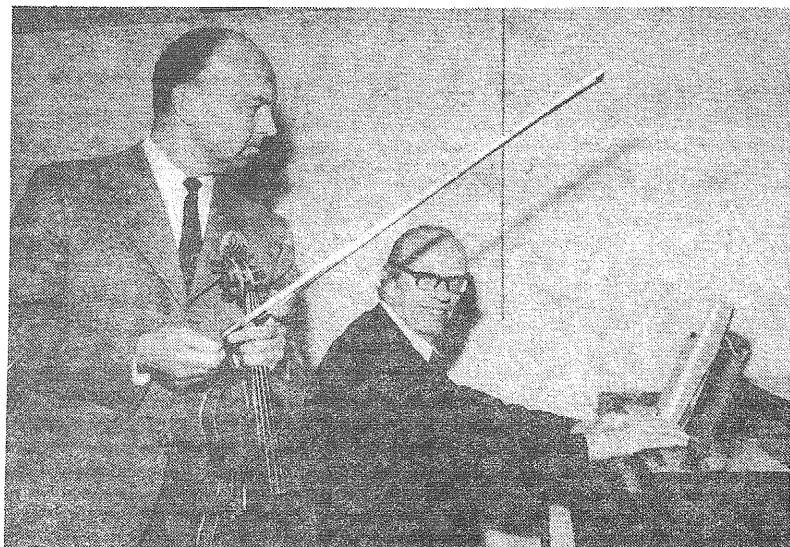
Oluline statistika
Loenduse tulemused on suure tähtsusega ühiskonnaarengu-le, näiteks kuidas kavandada liiklust, koole, haiglaid, kortereid, töökohti. Et statistika oleks täielik, on **kõik isikud, kes on sündinud 1959 või varem**, kohustatud ära andma täidetud blanketi.

Lihtsam kui varem
Selle aasta loendus pole nii ulatuslik kui see, mida korraldati viie aasta eest. Peale selle on blanketile juba ette trükitud nimi ja aadress.

Sekreetsuse-seadus kaitseb
Blankett saadetakse tänavu kinnises ümbrikus otse kommunile. Andmed on kaitstud vastavalt sekreetsus-seaduse 16. paragrahvile.

SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Tuani pianist Julius Jacobsen on aastaid hästi tuntud eestlastele kui ka rootslastele. Viimastel aastatel on Jacobsenil arenenud tihed koostöö viiulikunstniku Alfred Pisukesega, kes kõrgelt hindab Jacobseni muusikaalust ja saatjavõimeid. Äsja esinesid nad Eesti Naisringi avavõitlusel Eesti Majas (EPL-foto Lepper).

Film moraalkäärides Tsensuuri töö Eestis

Iseseisvuse ajastul linastati Eestis filme kõikidest maadest. Kinoklätastaja võis vabalt valida kas minna vaatama inglise-, prantsuse-, saksa-, vene- või ameerika filme. Helifilmi ajastule ümberkohandatud kinod oli puhtad, mugavad ja maitsekalt sisustatud. Mitmel puhul isegi luksuslikud. 1935 kehtestatud filmitsensuur (filmitsensuuri kirjanik Artur Adson) mõjus linastuste kvaliteedile mitte üksnes suggestiivselt ja parandavalt, vaid ka moraalselt ja kasvatavalt kasulikult.

Tooma, kuidas Eestis teostati filmitsensuuri, paljatab ajakirjanik Ed. Vallaste 1938 Huvitavas zhurnalis järgmist:

"Keskpäev Tallinna tänavatel. Südalinnas valitseb suurlinnallik liikemistempo. Tuhanded inimesed ruttavad kuhugi. Võib olla mõni nendest kilrustajatest jookseb tüki leiva järele, teine läheb sooritama tuhandekroonist tehingut. Keskpäeval vaevalt keegi mõtleb lõbustustele või puhkusele.

Pimedas kinosaalis istub üksik mees ja vaatleb ekraanil lahtiruluvat filmisündmustikku. See keskpäevane filmiseanss ongi määratud ainult sellele üksikule vaatajale. Eriti tema jaoks korraldatud seanss. Filmisõber arvab, et seda meest võiks kadestada.

Meie ei jaga seda arvamust, sest see üksik kinostuja on filmitsensuuri suurim kinoklätastaja.

Ta näeb kõik filmid, mis lastakse Eestis kinode ekraanidele, ja peale selle veel need filmid, mis avalikuse ette ei pääse. Tavaline kino-

skäija laaseb ühtlasi kinostuude silmade eest mõeldud umbes kolme kilomeetri pikkuse filmilindid, kui peafilmide juurde arvata kroonika- ja teised lisafilmid. Tekib küsimus, mitu kilomeetrit filmi mõeldud aasta jooksul filmitsensuuri silme eest? Vastus võiks mõneleki tunduda üllatav: 700–800 kilomeetrit!

Harva kinostuja märkab, et filmist on mõni osa välja lõigatud. Mõnikord tuleb välja lõigata ainult paar meetrit, teinekord aga ka mitukümmend meetrit. Kinokäitajad muidugi huvitab küsimus, mida ta siis ei tohi näha? Seda küsida on kergem, kui sellele vastata. Filmi tseenseerimiseks ei saa anda kunilaid eeskirju. Filmis rohkem kui kuskil mujal maksab tundud töö: kui kaks isikut teevad ühte ja sama, siis see pole mitte üks ja sama.

Üks ja sama tants võib ühe tantsiari ettekandel olla kõrgelt kunstipärane, teise ettekandel rõve.

Vana tarkõnna, et igal maal on oma kombed ja töekspidamisel, ilmneb kõige kujukamalt filmivalmistamisel ja tseenseerimisel. Kui mõnes riigis ajamööbaja – stopperiga – mõeldakse filmisünduse pikist ja juuksekarv lõhki seatakse küsimuse puhul, kas filmisündus kehtis täpselt kolm sekundit või oli sellest veidi pikem, ei nähta meil hädaohu selles, kui kuuldus filmis venib veidi pikale...

Riikides, kus alastiants teatri ja varietee-lavadel on tavaline nähe, ei ole alastiroleku näitamise ka filmis keelatud.

Meil aga need stsenid jäävad suuremalt osalt tseensuurikäärde vahele. Kui Tallinnas jooksis film "Sä-ravad tähed", siis kinopublik nägi La Janat (kahe sõja vaheline saksa filmistaar) suures saalis raudrööts kuju eest tantsivana. Seda tantsu oli filmis kaunis pikalt ja kinopublikust keegi ei tundnud mõttele, et sama stseeni on tulbisti kärbitud.

Filmitsensuuri käsul lõigati välja stseenid, kus raudrööts kuju tantsis La Janaga kaasa. Võiks küsida, mis oli seal siis keelatud ja ebakõlbeline? Filmitsensuuri tse-

sori osas põhjendas stseeni keeldu tantsistari kehaholakuga ja liigutustega, milles erootiline moment oli liiga tugevasti rõhutatud.

Keelatud filmide "huukabrisse" on meil läinud isegi selliseid pealtnäha süütud asju, kui seda on tantsugorilede harjutus. Ka Marie-nie Dietrich ei pääsenud filmitsensuuri käärde vahelt. Tema esimese suurfilmi "Sinise ingl" peasegu kärbimatu ekraanilepääs meil oli võimalik ainult seetõttu, et tol ajal nõudmised filmimoraali kohta olid Eestis alles pehmed.

Kui omal ajal Theodor Luts valmistas oma "Päikeselapsed", esimese eestikeelse helifilmi, siis leidis kinopubliku huigas neidki, kes arvavad tantsitar E. Kubjas-Eskola tantsustseenid olevat "natuke liig", kuigi iga terve hingee-luga inimene seda pidas kauniks, või "kõige halvemal juhul" võluvaks.

Toome veel ühe kujukata näite, kuidas filmirežiil võib teatava stseeni filmist muuta meie filmitsensuuri seisukohalt vastuvõtmatuks. Suur protsent filmidest on sellised, kus naised end lahti riletavad või riideid vahetavad.

Kuigi meie filmitsensuuri korraldaja, et temale seda laadi stseeni-d eriti ei imponeeri, laeab ta nendest siiski läbi need, kus pole intimitsepsuga kokteerimist eriti rõhutatud.

Saksa filmis "Koidupuna" Rudolf Fosteriga peaosas oli väike stseen, mille ühele meile sõjaväe-võimude esindajad murdisid huik aega pead, kas seda stseeni lubada või mitte ja lõpuks keelasi selle stseeni näitamise. Filmitsensuuri näidati saksa allveelaeva kottu-mist merel inglise kaubaalveega, mis varjatult oli ehitatud abistele-jaks ja I maalmuutja ajal avas temale lähenenud Saksa allvee-laevale suurtükiväe. Sakslased olid stseeni vandanud nii, nagu po-leks inglased toiminud dzhente-lemlikult...

Uldise reegliina on keelatud kõik filmitsensuuri, mis rüüvavad mõne teise rahva väärikust või rahvu-stunnet ja seega võivad välja kut-

Balder Jaan Ujula lõpupidu

Ujulate hooaeg lõpeb septembriks. Tööpühad on need viimast päeva avatud. See päev kujuneb siis mitmel pool nagu peaks. Ilusa aja ärasaatmine, milles ei puudu kahjutunne, et nüüd on see möödas. Aga hullumisevaim on ka platsis. Tantsitakse. Ja kuidas veel! Ikka nii, et servalt komistatakse alla, kahakesi koos vette, nagu oleks see mõni silmine süng. Igatahes ühis olemine.

Meie basseinis oli tänava omamoodi lõpupidu. Üks õilis hing tuli mõttele, et olgu ujula kord ka nende päralt, kes suve jooksul on seal mõnda kätinud, aga sisse ei ole tohtinud tulla.

Jah, anti teada, et kella kuueni viivad inimesed ujumas käia, pärast seda läheb basseini koerte künasusse. Mitte kõikide maailmahulguste, vaid ainult meie korterimaja penide jaoks. Meie maja on kümnekorruseline, seal elab üsna palju inimesi parimaid sõpru".

Kella kuueks tuli või toodi neid ujulasse üsna kena koguke. Inimesed jäid siis kõrvale, nemad olid pealtvaatajad. Mina olin ka nende hulgas. Ja mul oli huvitav vaadata, kuidas see selt-skond seal käitus. Ükski neist, ei suur ega väike, ei tormanud hüppelaule ega sukeldunud vette, käpad ees õieli, saba taga sirgu. Ei, huvitaval kombel ei tundnud ükski huvi vees vastu, vaid keerlesid üksteise ümber, mõnel hambad irevli, teisel väntab saba nagu leierkastil ja lõrin muudkui tuleb. Ühe sõnaga, päris selt-skond.

Üks isand pealtvaatajate hulgast tuli mõttele, et korraldame neile võiduujumise või ujumisevõistluse. Niisugust asja on publikul alati põnev jälgida. Paneb kaasa elama ja karjuma. Ka koertele võib ju kogu hingest kaasa elada. Oma ergutavate hülgetega võidule kihutada. Jah, aga kuidas seda asja korraldada? Seame nad üksteise kõrvale ritta, rivistame üles, aga kuidas stardiks märku anda? Pauku ei või teha, sest paug lööb penid segi, see on üldiselt teada. Tuleb tarvitada mingit muud võtet. Basseini teises otsas seisab mees, kes karjub suure häälega: "Kass!" Ja tõmbab kisa puhest välja. Eks inimese parimad sõbrad võiksata siis vette, et teise otsa jõuda. Siin aga tekkis kahtlus, kas nad nii rumalad on, et kasutavad veevõet. Eelistavad vist kulva maad või tsementi, mida mõnda saab ju ka basseini teise otsa leekida. Nii et see hea kavatsus, võiduujumise korraldamine, langes ära.

Toodi siis koerad ujulasse selleks, et sin kuival olla? Üks mammil heitis viimaks oma loomakese sumdi vette, mis ei tarvitsenud toores tegu olla, sest loom on rumal, tema ei tea, mis taile hea on. Tuleb välja, raputab nii et pilsku kõik kohad täis, ja teeb siis heas tujus toreda tihru, et hola aga alt. Seda ta tegi.

Sis hakkasid ka teised emandad oma penisid vanitama, aga üks maadama hoidis oma loomakesel ikka rihmapidi peos, kuigi võinuks ka teda lahti lasta, sest teised kõik olid lahti.

Selle daami kohta räägiti, et leegi õõsi voodis magades hoiab ta koera rihmapidi kinni. Teeb seda kas valitsemishimust või tahab olla oma loomaga nii lahutamatu seotud, et... õõsi ka paelpidid koos.

See daam esitas vetelpäästjale või lifeguardile huvitava küsimuse. On ta kohustatud ja kas ta tuleb appi, kui koer on upumisohtu? Kõik pealtkuulajad naersid, aga vetelpäästja ütles ilmselt selle daami rahustamiseks, et ta tuleb appi.

Inimesed hakkasid daamile peale käima, et laske ometi koeri keta otsa lahti. Kui ta vees on, ega teie saa teda siis rihmapidi ringi tirida, poote ta niivisi viimaks veel üles.

Ma ei tea kas oli mõni ringitormav koer süüdi või tegi mõni poisike koerust, aga äkki lendas see mammil servalt sisse. Ja kuna ta selles olukorras rihmasta lahti ei lasknud, siis tõmbas oma koeragi sisse. Koer ei teinud häält, aga ta omanik hakkas ahastavalt appi hüdamas.

Vetelpäästja kardas siis sisse ja oli väga õnnelik, et hooaja viimasel päeval oli avaranend talle võimalus näidata oma oskust ja osavust ja vaprust ühe inimese ja ühe koera päästmisel.

Jah, ilutulestikku meil ei olnud, aga viimane ühtu ujulas kujunes siiski väga lõbusaks. Kõikide näod olid naeru täis.

suda diplomaatlikke sekeldusi. Riikide välisesuhtes jälgivad ka filmide ettekandeid ja esinevad protestidega filmide puhul, milles riivatatakse nende riikide väärikust. Nii protesteeris Brasiilia saatkond Berliinis filmi "Tee Riiose" demonstreerimise vastu. Filmis näidatakse naistega kaubitsemist L.-Ameerika jaoks. Prantsusmaal keelati filmide "Emile Zola elu" ja "Teekond tagasi" näitamine, sest neid ei peetud kohaseks prantslastele näitamiseks.

Inglismaal ei pääse ekraanile ükski film, kas asumaadestseenide valged jäävad kuldagi musta de alla.

Meie filmitsensuuri ei lase läbi enesetapmise stseene. Samuti ei lubata näidata mõrvastseene ega teisi vägivaldastseene, mis mõjuvad toorestavalt. Uldise reegliina on filmis keelatud näidata stseene, mis kuldagi õigustavad või propageerivad vägivalda või toorust. Tänu karmile filmitsensuuriile on Eesti kinodes kadunud ka Ameerika gangsterifilmid. Samuti on

Eestis keelatud õudusfilmide näitamine, mille tõttu Boris Karloff pole meie kinodes enam kaua aega näha olnud.

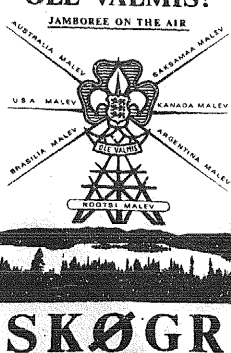
Inglismaal minnakse filmi kasvatlikku külje arvestamiseks veelgi kaugeemale, kui meil. Hiljuti astuti seal seksukohale, et Shirley Temple'i filmid polevat kohased noorsoole!

Keelu põhjuseks tuuakse ette, et Shirley Temple'i filme vaadates kõik samavaruused lapsed hakkavad teida järele "ahvina" ja kodus ja koolis on palju tegemist, et lapsi sundida olema tavallised lapsed.

Filmitsensuuri on meie kinosees-kavade tervendamiseks palju kaasa aidanud. Filmikontorid too-vad sisse ainult häid filme. Murrang kinopubliku maitset ja ka filmilavastajate arusaamistest ei stnni iluõõ. Valdav enamuse meie kinopublikust õhneb täiel määral kinoseaduses püstitatud nõudm-saga, et filmi ellusuhtumise selu-kohalt peab olema üleshitav, mit-te mahahõlvuv." (YES/Alf Kubbo)

RAADIOSAATJA "OLE VALMIS!"

JAMBOREE ON THE AIR

Eesti Naisringi avavõistlus Stockholmis Eesti Majas. Vasakul üks asutajaid, Meeri Mamborg, kõnelemas, paremal avavõistluse publikut (EPL-fotod Lepper).

Uue naisringi esimene üritus

Pühapäeval, 14. sept. toimus Stockholmis Eesti Majas uue organisatsiooni – Eesti Naisringi – koosviibimine. Avasõna ütles Meeri Mamborg, tutvustades uue organisatsiooni ülesandeid. Ta rõhutas eriti rahuliku koostööd kõigi rahvuslike meelestatud eestlaste vahel ja soovitas ka kaasa kutsuda kõiki neid eestlasi, kes seni on jätnud meie seltskondlikust tegevusest eemale. Eesti Naisring tahab luua tihedama kontakti meie kultuuritegelastega ja korraldada tihedamini meie omakultuuriühendusi. Eriti tuleb kaasa tõmmata liikmeid noorema generatsiooni hulga, kellest võib loota järele tulijaid meie kultuuripärlile, rühustas kõneleja.

Seejärel esitas Alfred Pisuke viiulil Beethoveni Kreiseri "Rondo", Eugen Kapi "Karutants", "Tants torupillil saatel", Joh. Svedseni "Romanasi" ja lisapala-na Maria Teresia von Baradisi "Siciliane". Klaverisaade Julius Jakobsonilt. Katrin Härn esitas Marie Underi luuletuse "Me ootame" kogust "Sademed tuhas".

Algkooli õpilane Helle Viik ulatas igale esinejale kimbu sügisliili. Ettekannetele järgnes ühine koosbimine kohvilauas.

Vaheajal vaadati näituseruumis kunstnik Jutta Klein-Maisaare ba-ük-maailde näitus, kusjuures eksponeeritud teosed Vana-Tallima ja rahvalaule motiividel olid eriti huvipakkuvad.

Meeri Mamborgi ettepanekul otsustasid kõik koosviibijad saata haiglas viibivale poetessile Marie Underile lilli ja õhustervituse kõigi koosliikmete nimedega.

Nii külastasid esmaspäeval 15. sept. Eesti Naisringi esindajana Meeri Mamborg, Ellen Meerk ja Jutta Soe haiglas viibivat luuletajat Marie Underi olümpiaratoni liigutatud, kui lausust:

"Eesti rahvas ei ole mind unustanud ja samuti mu kannatav kodumaa. Tema valud on ka minu valud – ma ei ole üksik oma valudega".

Poetess soovis õnne Eesti Naisringile ja kirjutas oma käega oma nime E. Naisringi küllalisraamatu esimesele leheküljele.

Op. Karl Laantee kõneles Hel-singi konverentsist.

Juhtiv läti pagulane käis Riias

Läti eksilringkondades oli suureks üllatuseks juhtiva pagulaste-gelase Ilgvars Spilnersi ootamatu käik Riiga ja esinemine sealsetes põgenikele suunatud propaganda-saates. Spilners on keemia doktor ja on olnud Ameerika Läti Ühingu esimeheks, teda peeti senini tugevaks kandidaadiks ülemaailmse vabade lätlaste organisatsiooni esimehe kohale.

Spilners oli osa võtnud Belgias osa läti noorte maailmakongressist, misjärele ta kerkis äkki üles Lätis. Nagu kuulud, on teda Leniingradis väljasõidul tund aega kinni peetud. Nähtavasti küsisid ametnikud, leides mehe nime KGB mustas nimekirjas. Moakvast kõrgemalt poolt järele, mida teha. See on esimene juhus, kus poliitilist aktiivne lätlane käib raudkardina taga. Kui mõni aeg tagasi Läti nimekas kirjanik Sieverts Rootsis käis Riias, siis ei valitud teda enam tagasi Läti PEN-klubi esimeheks.

mennuaria, mitte "memoa-rid",

tuulet, mitte "toalett",

suure (pidulik) koosviibimine kutsutud küllalistele, mitte "soaree".

fuajee (teatri jalutusruum), mitte "foajee".

Helmi Eller

Lundi–Malmö pensionärid orienteerusid poliitikas

LUND (EPL) – Lundi-Malmö Eesti Pensionäride Ühingu järjekordset kokkulekut ja ühis koosviibimisel Eesti Majas Lunds kõneles külalisena op. Karl Laantee äsja lõppenud Euroopa julgeoleku konverentsist Helsingis. Sellest võttis ta teatavasti vaatejana osa REE Väliskomisjoni esimehena ja Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu ülesandel.

Kõneleja andis algul ülevaate Helsingborgi konverentsi eel pä-rast teist maailmasõda toimunud olulistest poliitilistest sündmustest rahvusvahelises ulatuses, kaasaarvatud kümme sõja ajajärk ja Balti riikide küsimus.

Nõuk. Liit taotles juba 10 aastat tagasi Euroopa riigipiiride kindlaksmääramist.

Helsingi konverentsil allakirju-tanud 33 Auroopa ja kaks Ameerika riiki tunnustavad selles deklaratsioonis olemasolevat piire. Neld aga võib muuta poolte rahu-liku kokkuleppe teel. Deklarat-sioonis on öeldud, et allakirjutajad riigid peavad kohaldama oma seadusandlust sellele.

1977 tullakse kokku belgradis as-jatundjate koosolekule, et hinnata, kuidas on allakirjutajate poolt täidetud Helsingi deklaratsiooni. Viimases on juttu mitmetest olu-listest vabadustest, mille kudu-maal Pravda järele trükkitud Rahva Hää. Selle kaudu saavad idas asuvad inimesed aimu, mida lääs ootab Nõuk. Liidu ja see võib tekitada uut puhangut nende kes-kele.

Mida saame meie praktiliselt teha vabas maailmas avaliku ar-vamise värbamisega Balti rah-vaste vabaduskõnuse päeva-korral hoidmise ja edasiviimise-ga? Ühendriikides saab mõjustada valitsust kirjade kirjutamise akt-siooniga rahvassaadikutele, sena-toritele ja isikliku rääkimisega po-liitikameestega.

Seal saadi sarnase suuraktisio-niga enne Helsingi konverentsi kaasa tõmmata üle 100 rahvassa-diku Kongressi esindajatekojas, kes aktiivselt mõjustasid valitsust Balti rahvastele vabaduse nõud-misel ja nende õiguse tunnustami-sel iseseisvusele. Kui Nixon istus presidenditoolil, ei võtnud ta val-ges Majas kardagi vastu balti esindajaid, mida praegune presi-dent on teinud.

Rootsis ei ole eestlastel mingit mõju ega võimalust sinise valitsu-se mõjustamiseks. Meie ülesan-deks jääb ikkagi maailma avaliku arvamise mõjutamine ja meie kü-simuse olevil hoidmine. Meie peame kaasa aitama lääneriikide poliitilike, vastavalt Helsingi de-klaratsioonile vaba teadete ja informatsiooni levitamiseks ka idas. On raske arvata, kuidas see mõjub ja mõjutab ikestatud rah-vaste vabanemist.

Teiseks võimaluseks võib olla vabanemine sõja taustalt, näit. Hiina ja N. Liidu vahel. Kui aga Balti rahvaste vabanemine viibib, on karta halvimat: lämbumist ve-nestamise teel.

Ettekandeid järgnesid lähirää-kimised. (EPL/OV).

• Keelenurk

Massimeediumidest jm.

"Eesti Päevalehes" ühes numbris oli seletus sõna "massimeedium" õigesti käänamisest. Kuna ka pä-rast seda ikka veel võib näha vigu, siis võtame selle küsimuse veel kord päevakorda, kuigi ajalehte-des kirjutajad KEELENURKA nähtavasti ei loe.

Sõna "massimeedium" kääna-misel võetagu eeskujuks sõna "apelsin", mida igati näib õi-gesti käänavat. Järelikult: seda apelsini – seda massimeediumi, apelsinid – massimeediumid (mitte "massimeediumid", mis on kaheksakordne mitmus, ladina ja eesti keele), apelsinid e. massimee-diumid, apelsine e. apelsinid – massimeediumid e. massimee-diumid (mitte "massimeediumid", sest ei ole ju ka "apelsi-nid"), apelsinid e. massimee-diumid, apelsine e. apelsinid – massimeediumid (mitte "massimeediumid", sest ei ole "apelsinid") jne. Samuti kään-duvad "muuseum", "seminar", "gümnaasium", "stipendium", "juubilar", "partisan", "veteran", "medaljon", "patiljon", "insener" ja teised samasuguse ehitusega sõ-nad.

détente (pinge lõdvenemine, jä-releandmine). See sõna on viima-sel ajal meie ajalehtede poliitilistes artiklites moodi läinud ja seda käänatakse nagu "tante", mis on viga. Kõigepealt kirjutatakse seda valesti, "détente" on prantsus-keelne sõna, hääldatakse "detant" (n ninahäälikuna). Esimesel e-l peab olema märk, et e-d ei häälda-taks ö-na. Käänamisel tuleb sõna apostroofiga eraldada eesti kään-de lõppudest. Niisil: détente'i, dé-tente'li, détente'iks, détente'ndi, détente'iga jne.

Samuti tuleb käänata ka võör-pärisnimesid, kus viimast tähte või viimaseid tähti ei hääldata: Mo-llere'i, Shakespeare'i, Marseille'sadam, Seins'i jõgi, Bordeaux'sse.

faksimille (täpne jäljend käsi-kirjast, trükkisest, joonisest), mitte "faksimil", nagu seisis hiljuti ühes ajaleheartiklis.

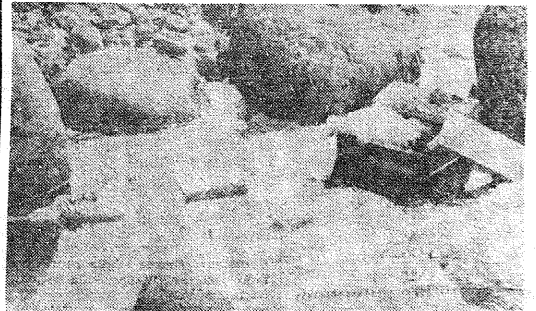
geto (teatavale rahvusgruppi-dele eraldatud linnaosa), mitte "ghetto".

moto (juhtlause kirjanudusteose algi), mitte "motto".

buda (usk), mitte "budda".

"buda" või "buddha". Küll aga "Buddha" budismi loojana.

Piibel tuli merest

Tallinnas vändatud filmis "Emissarid", mis käsitleb Nõukogude piiride "kaitsmist" usulise propaganda vastu, välismaalt, esines ka ülatolev pilt Eesti randa uhutud kastist piiblite ja muu vaimuliku kirjandusega. Öeldud on ka loksus ka usulist propagandat

Johannes Kõresaar in memoriam

Eesti metsateadlasi tabas 11. septembril järjekordne kaotus metsateaduse magistri Johannes Kõresaare lahkumisega.

Tema kaasaegsetele sõpradele meenuvad nende ühised nooruspäevad Tartu Ülikooli õppemetkonnas Kastre-Peravallas lügemale 50 aastat tagasi. Vastavad tööpäevad metsanduspraktikalt saaskede ja parmuderikass "pärapõrgus" ei suutnud murda noorte tugevaid energiat. Sel ajal kirjutas noor üliõpilane luuletaja oma luuletuskogus "Metsade helinad".

"Olen metsakultuuril ja harvendan taimi, Nagu surm harvendab rahvast, Või nagu kalur, kes mõrrast või kahvast, Heidab tagasi väetilmad malmi."

Luuletuskogu autoriks oli Johannes Kõresaar. Nüüd, mil kaduvuse paratamatus on välja harvendanud ka autori enda juu niigi harvenenud kolleegide perest, keda ajatormi hajutanud üle maailma, meenutame teda kui mitmekesise võimetega inimest.

Johannes Kõresaar sündis 19. märtsil 1905 Vana-Tänassilma vallas Algharduse alal ta Suislepa vallas Viljandimaal, kus vanemal oli talu. Keskkooli lõpetas Tõrva ja Tapa ühisgümnaasiumis. 1925 alustas ta õppimist Tartu Ülikoolis metsaosakonnas, mille lõpetas 1932 diplomiteeritud metsateadlasena. Diplomitööks oli "Kuuse kasv- ja uuenemise tingimused ning selle sotsiaabioloogiline seisukord Märgamaa metskonnas". Ta ei piirdunud selle tööga, vaid järgnevatel aastatel teenistusdesammete ja töökoormuse kõrval jätkas teaduslikke uurimisi puidu tehniliste omaduste alal, millest uurimust alusel kirjutas magistritöö "Uurimusi tugipuude eriomadustest Alutaguse männikutes." 1937 saavutas J.K. metsateaduse magistri (mag.rer.for.) kraadi metsakasutuse erialal.

Ülikooli lõpetamise järgnesid pingelised tööaastad Märgamaa, Kabala ja Kohtla metskondades. Viimases sai allekirjutanu teda tundma õppida nii kohusetruu kaastööliseks kui ka seltskonnainimesena, kes töö kõrval leidis aega ka kohapealsetest kultuurivõimudest osa võtmiseks tolaeagseks veel valkses ja idüllilises, alles reostamata ja verestamata Kohtlas.

Kõresaare uurimishimulisele vaimule ei pilsanud metskonna administratiivse töö tundmaõp-

Johannes Kõresaar

pimisest. 1938 alates kuni 1944 sügiseni töötas ta metsandusliku katseasjanduse alal Tihemetsas. Abiellus 1938 suvel Halliste jõel asuva Kanaküla veski omaniku tütre Ainoga. Pagulasena, koos abikaasa ja pojaga siirdus ta algul Saksamaale, alates 1947 elas Rootsis.

On tähelepanu väärtv kuidas enamik meie kaasmaalasi üle maailma on osutanud võimeld peale sunnitud oludes kohanemiseks hoopis uutel tööaladel, saavutades edu ja luua uued kodud lähikesi aja jooksul.

Johannes Kõresaar asutas 1949 ehiseraamika tööstuse ja koostöös abikaasaga saavutas sel alal suurt edu. Mõne aasta möödudes järgnes kilsheettööstuse käiku laskmine villa keldiruumides. Ootamatu liiklusõnnetus tekitas tõsiselt vigastusi, millest tõttu ta oma viimsetel eluaastatel pidi taluma rohkelt kannatusi. Sellel poolest jätkus tal jõudu ja tahtet osa võtta mitmete kultuurilühingute nagu Eesti Kultuuri Koondis jt. tööst, oles ühtlasi Eesti Metsateadlaste Ühingu esimeheks.

Puhka rahu, kallis kolleeg!

A. RAUKAS

Johannes Kõresaare matustele toimus Stockholm Jakobli kirikus emaspäeval, 28. sept. kl. 14. Sealit ärasaatmine Metsakalmistule.

New Yorgis suri 20. augustil Konstantin Holm, sünd. 3. juulil 1907.

Cincinnati, USA-s suri 8. augustil Hilda Lõhmussaar, sünd. 8. märtsil 1900 Tallinnas.

Chicago USA-s suri 25. augustil Maria Tubbarik, n-na Satrup, 76 a. vana. Kadunu oli sündinud Lääne-

Kirikust Eestis

"Baltischer Kirchlicher Brief" nr. 8 - 1974) ja samas numbris kaks osalist lugejakirja (anonüümset), ühe Tallinnast ja teise Tartust.

Käik Olvesta kirikusse ... läheme mööda Laila tänava. Olvesta kiriku ukseid olid lah- ti ... kirik rahvast tulvil, nagu meil jõulude ajal. Nüüd on see kirik baptistide käes. Altariplint nagu vanasti, kus Kristus punase särbi- ga. Olin asetatud tagasi oma lap- seagadesse. Järsku õpetaja ütles: "Paljud teisivad kaugele ja siis keeravad nad ikkagi jälle oma pä- ristele kodumaale tagasi ..."

Tartu Pauluse kirikus ... Väljaspoolt näeb kirik oma müüridega samasugune välja nagu vanasti, välja arvatud torni tõnts temp. Kiriku ees kasvab um- brohi. Lihtne ja vilets uus kiri- kuus on aga avatud ja jumala- teenistus alustatud. Istun viimasese- riita. Endisest suurepärasest si- sustusest pole enam midagi järele jäänud. Tahmunult seisab pü- miiditaoline tülgas endisest Kri- stuse skulptuurist endisel kohal. Aga isegi sellises moonutuses on sellel veel oma võlu jäädud.

Kiriku seinad ja lagi on paran- datud ja valgeks pintseidatud.

Pääsesid läände

Kõrma okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis öde Öle Re- nate Pütsepp. Vendi külastasid Malle Tepp, Öle Hein ja Olga Tall. Ungaris olid öe juures Leida Tammur, Jüri ja Helin Rebane.

Sotsiologia doktor võrdles sakslasi ja Saksa-estlasi

MÜNCHEN (EPL) - Vanaduse Raadio eesti osakonda külastas Baseli ülikoolis doktoril väitekirja kaitsenud diplomiteeritud sotsioloog Heli Aurich. Oma tegevusest andis ta jutustajale, kõiendes ka eesti keele sülitamise tähtsusest se- gaabiudest võrsunud laste kas- vatamisel. Heli Aurich, kelle ema on eestlane jutustas ka Eesti Pile- valehele oma elukäigust.

Heli Aurich saavutas dr.rer.pol.

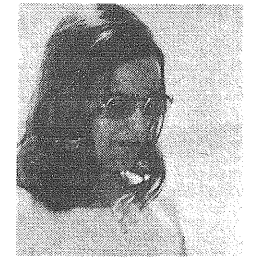
Näha, et asjaarmastajate töö, sest seinad pole ühtlaselt tasased ja postid lainelised. Ainult poolel ki- rikul on pörand nõõveldamata laudadest. Altar ja kantsel on hä- daehitused. Pinkidel on küll leenid, kuid kokkuklopsitud värvimata laudadest.

Jumalateenistusele on ilmunud paarada inimest. Umbes 20 pro- senti nendest naised vanematest aastakäikudest, kes kannavad valgeid või musti pearätte. Kiriku- del on kaasas väikelapsed. Kirikul puudub orei. Kooril mängib har- moonium, mille register ilmsel katki ja pill ise häältest ära. Kogu- dus laulab aeglaselt, venitatult ja kurvalt. Kõik on endiste aegade- ga võrreldes armetu. Aga nende in-imeste ohvrimeelsus, kes neis vasti- kustes tingimustes oma kiriku on ülesehitanud, on suur.

Pauluse kirik on ehitatud 1915. a. jugend-stiilis kuulsas soome arhi- tekti Saarmeri plaanide järgi. Koguduse üheks õpetajaks oli kuul- sus kuldsoo Habicht, kes kolme- kümnendate algul asus Saksaa- maale. Õpetaja Harry Haamer jäi Eestisse, kuid langes 1932/33 KGB provokatsioonil ohvriks, oli Siberis ja temalt võeti ealugu jutustami- se õigus. Mõni aasta tagasi oli Pauluse koguduse õpetajaks endi- ne Jüri ja Mustvee õpetaja Se- lohvi, kes Saksaa okupatsiooni ajal valeskaebuse pärast pidi maha las- tama.

Nagu "Kommunisti" kirjutusest nähtub on Pauluse kiriku arhi- tektuuriline pörand põhjalikult rü- statud. Orel, altar, kantsel, ukseid ja isegi kiriku pörand üs kistud. Kiri- ku jugendstiilis kroonühtrid on viidud klassitsistlikus stiilis taas- tatud Tartu Ülikooli aulasse. Kiri- ku torni tipp hävis 1944 lahingute ajal. Mõni aasta tagasi oli pool ki- rikut muuseumi panipaigaks.

RL:i pool tundi päevas

Eva Merike Kangro

Münchenis algasid 8. sept. Radio Liberty kirjaveesed eestikeelsed saated, mis on pooltunnise kest- vusega ja mis vahendavad päe- vauudiseid, pressikommentaa- re, teated eestlaste elust kiiases ja kultuuril.

Saated antakse edasi lühilainel 19 m Tallinna aja järele kl. 18, 18.30, 20 ja 20.30 ning järgmisel hommikul kl. 11 ja 11.30. Lühilainel 31 m on saade kl. 24 ja 00.30.

Kava vahetatakse iga päev, vaid nädalavahetustel korratakse lau- päevast saadet pühapäeval.

Eesti osakonnas on praegu kolm iliget, juhatajaks on Jaan Pennar. Oktoobris tuleb kohale Eva Merike Kangro Lundist. Hiljuti viibis Rootsis Karin Saarsen, et heilli- nistatud usutustega tiiendada arhiivi uudismaterjaliga.

Päevauudiste toimetab Aleksan- der Terras Stockholmist. Nagu teatud allikatest Münchenis kuul- dub, olevat Eestis huvit uute saade- te vastu suur. Eriti olevat kuula- jaid huvitanud Helsingi-konve- rentsi ajal vahendatud uudistema- terjal. (EPL/KS).

Heli Aurich, värske sotsiaal-ala doktor oma Volkswageni juures, millel ilutseb stiil "Freedom for Estonia".

kavandamise probleemidega, kaasa tõmmates kohalikke elai- rikke, et neil endit kuuld saove ja arvamusid linna tuleviku suhtes. See pole sugugi nii lihtne, nagu võiks arvata. Liigitame näiteks tööülesande kahte ossa - on olemas koolid, pargid, vanadekodud ja teatud arv inimesi. Tuleb arves- tada, kui palju avalikke asutusi kasutatakse, kas need on küllala- sel või on vaja ehitada uusi.

Küsimusele, kus Heli Aurich ära õppis eesti keele, vastab ta: "Pä- rast sõda, kui eu hakkas normaali- seeruma, käisid isa ja ema möle- mad tööl. Mina olin emapoolse va- naemaaga, alul muldugi põgenike laagris. Nii õppisingi eesti keele. Käheksa aastaseks hakkasin kaheksa Münchenis Eesti Täendu- skoolis. Olin ka suvekodudes, kus õpetati eesti keelt. Mäletan, et enne lõunat oli ajalugu, õige kirjutus, maateadus ja grammatika ja pä- rast lõunat laul ja rahvatants. Kursus lõpetati alati välkese ek- samiga."

Heli on ise olnud eesti laste kas- vatajaks Sigmaringeni suvekodus ta on osa võtnud ka skautide-gai- dide laagritest.

"Saksamaal on rohkete segaa- biude tõttu eesti lastel rohkem raskusi emakeele õppimisel. Kui aga esineb huvi ja hea tahtmist, saab raskustest üle. Ma püüdsin lastele seletada eesti keele oskuse tähtsust ja selle edasifarendamise võimalust ka võõral maal. Töö las- tega meeldis mulle, sest ma tun- nen, et see on ka pikas perspekti- vis ülima tähtsusega."

Heli Aurich loodab, et kui tal en- dal kunagi on lapsed, siis räägivad nemadki eesti keelt. Tema isa, kes oma tööl alati tegeleb mitme võõr- keelega, õppis eesti keele juba sõ- durina Eestis. Heli Aurichi vane- mate kodus räägitakse enamasti eesti keelt, mida ka tema abikaasa on hakanud õppima.

KARIN SAARSEN

Igaveseks uinus minu armas
hella emake

Magda Siilak

Sünd. 27/12 1904
Surn. 18/9 1975

Sügavas leinas

POEG
PEREKONNAGA

Armast
**Magda
Siilak'it**

mälestavad

A. RAHNEL
perekonnanaga

P. LUHANDI
abikaasaga

M. KUGAJAAN
abikaasaga

H. TAMM
abikaasaga

H. Tamvel
abikaasaga

K. TOHV

M. PAUMES

S. LAID

ED. LITNER

Armast
Gerda Lindma'd

N-na Panksep

mälestab

PÄRNU
KABANDUSKOOLASTE
PERE

Kui esineb
surmajuhutum

Konsulteering suurima usal-
dusega matusebürood

**Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå**

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Erialad:

Eestikombelised
matusetalitused
Ööpäevane valvekord

Kohalik elu

BORÄS

Lipkonna sügiskoosviibimine

Pärnu lipkonna sügiskoosviibimine toimub laupäeval, 27 septembril algusega kell 16.00 lipkonna ruumes Sjöbos, fristadvägen 104. Sissepääs tasuta. Ootame kõiki eesti noori, lastevanemaid ja noortesõpru. Teretulemast!

GÖTEBORG

RA kontsertaktus

Raamatuaasta Göteborgi toimikonna korraldusel toimub käesoleva nädala pühapäeval, 28. septembril NMKÜ aulak, Parkgatan 11 (sissepääs Erik Dahlbergsgatan 1) kontsertaktus, mis algab kell 14.

Aktuse kavas on: 1) Avasõna — Heli Rebas, 2) RA proloog — Kalju Lepik, 3) Kooriga — Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhatusel, 4) Kõne — Bernard Kangro, 5) Viulettekandeid — Alfred Pisuke, klaveril Hilja Saarne, 6) Rootsikeelne sõnavõtt — rektor Gunnar Netterfors, 7) Luuletusi — Kalju Lepik ja, 8) Lõppsõna — Arvi Moor.

Pääsmeks aktusele on kavalet hinnaga 10 krooni, pensionäridele 5 krooni. Göteborgi Eesti Algkooli õpilastele on sissepääs tasuta.

RA üritusena toimub Eesti Majas (avati 21. sept.) Hugo Lepiku õlimaalide ja akvarellide näitus ja raamatunäitus (meemuaarkijrandus). Näitus kestab kuni pühapäevani, 28. sept. (inkl.) ja on avatud iga päev kella 16-st kella 21-ni, laupäeval, 27. sept. kella 14-st kella 21-ni.

GÖTEBORG

Aastakoosoleku avamine

Laupäeval 11. ja pühapäeval 12. oktoobril toimub Tallinna Lipkonna korraldusel ESNMR XXIX AK Göteborgi Eesti Majas Frothinggatan 27. Püdulik avamine toimub laupäeval 11. oktoobril algusega kell 10.00. K 2 R ruumides, Kungsgatan 45. Teretulnud kõik skautlikud noored, nende vanemad ja noortesõbrad.

HELSINGBORG

Naisaringi koosviibimine

Helsingborgi Naisring korraldab pühapäeval, 5. oktoobril kell 15.30 koosviibimise "Punktenis" Långvinkelsgatan 11 as. Louna Rootsi koguduse saalis Kari Laante räägib oma "Püübi kronoloogia".

Kõik Helsingborgi eestlased on tere tulnud!

STOCKHOLM

"Eesti keel vöörkeelena"

Edasijõudnu õping "Eesti keel vöörkeelena" alustab taas tegevust. Kahjuks on sunnitud — töölovest tingituna — paar Püüdeljää ajutusel eemale, seepärast leidub ruumi ühele või kahele uuele osavõtjale. Tere tulemast!

Helistada tel. 67 70 32, 67 70 53 või õpingi juhatajale Kristjan Melkopolle isiklikult tel. 83 71 17.

STOCKHOLM

Tuulemaa hellakestele

Tuulemaa lipkonna hellakesteperre koondused toimuvad igal teisel teisipäeval algusega teisipäeval, 30. septembril Eesti Maja Noorte Kodus, Wallingatan 34 (keldrikorraldus). Koondustele 11-muda kohe pärast koolitöö lõppu. Koondused lõpevad kell 16.45. Juht: Piret Puusepp, abid: Katrin Puusepp, Triinu Viiburg, Helen Miller ja Inga Anderson.

Läh. teateid saab Erna Klemmerilt tel. päeval 20 50 91 või õhtul kodus 716 49 45. Lipkonna juhtkogu ütleb teretulemast kõigile!

STOCKHOLM

Batikmaalide näitus

Jutta Maisaar-Klemi batikmaalide näitus Stockholm Eesti Majas on pikendatud septembri lõpuni. Näitus on võimalik vaadata Eesti Maja lahtiolekua aegadel.

STOCKHOLM

"Triinu" koosviibimine

Ajakiri "Triinu" aastapäeva koosviibimine Eesti Majas Walling. 34 pühapäeval 26 okt. kell 16. Kavas: Muusikalisi ettekandeid, elav ajaleht ning uudised Kanadast ja Ameerikast. Käsitööde näitus. Loterii. Kõik on teretulnud.

VESKJÄRVE

Orienteerumine

Katse pronks ja hõbemärgile toimub laupäeval, 27. sept. ja pühapäeval, 28. sept. Veskijärvel, neli, kes varem olid takistatud osa võtmast. Ühisõidust huvitatul teatada hiljemalt 26. sept. Lemps Klemmerile tel. 716 49 45 pärast kella 18/nea. Kaasa võtta magamiskott, vihmariidid ja toit oma tarbeks.

LEMP

September ..

Alg. lk. 1

Need, kes pääsesid 31 aasta eest, mäletavad ikka veel selgelt lahkumise traagilisi ja kardetavaid päevi. Ja kodumaalt lahkumise põhjust, mis siis oli kõigile päevasele: igatseti vabadust, võimalust elada normaalselt ega ilma õiste vangistamiste, küditamiste ja hirmuta. Need, kes lahale jäid ja põgeneda ei saanud, elasid märtsis 1949 veel kord üle 1941 aasta juuniku kohutavad küditamise päevad.

Kõigil on see meele. Ilmselt on aga paljud oma hirmust aastatega üle saanud ja mõeldud suvel oli liikumiseks lida suunas üsnagi. Okupandid on aga saadud ega ole kunagi heaks teinud oma roimi. Nad lasksid tänava eesti rahvast laulupeo vormis tänada vabaduse röövimise eest, mida anastajad ise on nimetanud "vabastamiseks".

Inglise...

Alg. lk. 1

kide okupeerimist Nõukogude poolt ega ka Oder-Neisse piirjoont. Kas ma võin saada kinnitust selle kohta, et kui meie kirjutame alla piiride puutumatuse (inviolability) põhimõttele, et meie siis milgil viisil ei tagane praeguselt seisukohalt Balti riikide ja Oder-Neisse piiri suhtes?

Nendele küsimustele andis minister Hattersley Briti valitsuse nimel järgmise ametliku vastuse:

Oder-Neisse joont ei tunnustata peale Helsingi tippkonverentsi ega määratleta seda legaalselt rohkem ega vähem piirina kui seda on tehtud varem. Meie de jure poliitika selles küsimuses jääb muutmataks. Samuti tunnustame me de facto Balti riike Nõukogude Liidu osana, kuid mitte de jure. Ka see seisukohta jääb muutmataks.

LAHTIÖÖMINE

N. LIIUST

Briti alamkoja debatis mainiti veelikord Balti riike. Arvatavasti mõeldes läänriikide poolt läbiviidud klausile, et piire on võimalik muuta rahuliku teel, tsiteerib alamkoja liige Peter Blaker Nõukogude Liidu konstitutsiooni 17. artiklit: "Igal liiduvabariigil on õigus vabalt Nõukogude Liidust lahkuda", ning lisab omalt poolt juure: "Nii siis teoreetiliselt on Läti, Eesti ja Leedu vabad väljaastuma".

Meie ise teame, et ei eestlased, lätlased ega leedulased ega ka teised Nõukogude Vene surve all olevad rahvad ei ole ükski vabatahtlikult Nõukogude Liiduga ühinemist otsustanud. Üle nende peade N. Vene keskvoimu poolt kirja pandud konstitutsioon on nendele rahvastele vägivaldselt peale surutud koos petlikku kõla omavate "nõukogude vabariikidega".

"Vaba" lahtilöömise mõte võiks aga vast nütud mõne kohaliku punafunktsionääri peas pesitsema hakata. Kuid vaevalt leidub nende hulgas kedagi, kes seda mõtet tegelikult julgelt rakendada, kuna tagajärjeks võib olla hullumajja paigutamine. (AL).

Spioon ...

Alg. lk. 1

langes Shveitsi politsei kätte, pääses sealt, oli hiljem Saksas sai Nürnbergis õhurinnaku puhul kergesti haavata ja Stuttgartis leidis oma endise vüeoosa, mille koosseisu ta tagasi võeti.

1948 asus Edmee. Brooks USA-sse.

Ekspert ...

Alg. lk. 1

Washington Star eksperti Bradsheri kirjutis oli üheks silmapaistvaimaks artiklile, mis pärast toome tema artikli kokkuvõtte, olulisemad kohad otsustikes, meie tänases lehes teisel.

TV ja lapsed

NEW YORK — Vahendades väikeste laste TV-vaatamist muudab see nad lõtvumaks ja töökalma. Ieti ühes New Yorgi väike-laste koolis. "Mundatus lastes on imetamapanev", ütles koolijuhataja Elenor Brussel.

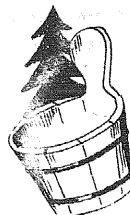
"Lapsed olid muutunud metsi-kuiks, ähvardavaiks ja olin nende pärast juba kartlik, aga pärast seda kui saatsin nende vanemale kirja, paludes et TV-vaatamine vahendataks tunni päevas, nad on muutunud teisteks inimesteks, kes kogu klassis kuuluvad ühiseks perekas".

Ameerika viies rikkuselt

Ameeriklased pole enam rikkaimad maailmas, vaid on langenud viiendale kohale teiste maade hulgas keskmisele inimesele langeva riikusega arvestades.

Esikohal on õilrik Kuveit, kus on 44 000 krooni väärtuses kaup ja teenindust igale elanikule, vastavalt shveitsi Union panga poolt tehtud arvustustele.

Teisel kohal on Shveits 29 000 krooniga, kolmandal Rootsi 27 500 krooniga, neljandal Taani 27 000 krooniga ja siis alles tulevad ameeriklased oma 26 300 krooniga.

OSKAR NAHE
1927-1968

Originaalsed hauakivid eest-
lastele üle Rootsi

**HEINO
RAUDSEPP**
Tel. 08/94 21 77

USA ekspert Soome kohta:

Vaatamata olenevusele idast on Soomes säilitatud vabadus

Euroopa Julgeoleku Konverentsil Helsingis presideeris silmapaistvalt tähelepanuväärne ida ja lääne vahelise Soome raske positsiooni sümbol. Selleks elavaks monumentiks Soome erapooletusele on president Urho Kekkonen, keda laialdaselt imetletakse Läänes ta osavuse pärast hoida tasakaalu kõnides piki libedat köit. Aga Kekkoneni nähakse ka paljude lääneeurooplaste poolt selle sümbolina mida kardetakse. Seda, mida kardetakse, kutsutakse finlandiseerimiseks, milline sõna tähendab võimetust vastu seista Nõukogude Liidu survele või isegi vahelesegamisele riigi siset-

tesse asjadesse, kirjutab Henry Bradsher The Washington Star veergudel ja jätkab: Soome, see väike Skandinaavia riik Nõukogude Liidu piiri ääres, on pidanud Teisest maailmasõjast saadik kohandama oma käitumist sellele, mida Moskva lubab. On hoiatatud, et kui Lääne-Euroopa kas poliitilistel või majanduslikel kaalutlustel vähendab oma valmisolekut kaitseks, siis satuvad teised riigid Euroopas samasugusesse ohtlikku olukorda kui see on Soomele osaks saanud. Kuid selline kohandumine on Soomele olnud tolleks hinnaks, mis on talle võimaldanud alles hoida seisvust.

Selline seisund võimaldas Soomele olla vastuvõtjaks peremeheks Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsile oma pealinnas Helsingis. Nõukogude Liidu poolt inspireeritud konverentsi üheks peamiseks punktiks oli 35 riigi juhtide poolt antud kinnitus Teise maailmasõja järgsetele piiridele. Soome oli üheks kaotajaks pooleks sõja ajal aset leidnud riigipiiride muutustes.

soome oli Venemaa provintsaiks kuni kommunistide võimuletulekuga seotud sündmused Venemaal võimaldasid Soomele taastada oma vana babaduse. Kuid samade imperialistlike instinktidega, millistega Venemaa tõi tagasi oma imperiumi rüppe Ukraina, Kaukaasia ning Kesk-Aasia pärast ühijalast sõltumatust, tahtsid Venemaa kommunistlikud juhid saada uuesti oma võimupiirkonda Soomet ja soomlaste etnilisi sugulasi eestlasi teiselpool Soome lahte. Eesti, niasama nagu teised Balti riigid Leedu ja Läti, oli taastanud oma muistse vabaduse pärast 1917 sündmusi Venemaal. Punaarmee haaras oma valdusse Balti riigid 1940. Teise maailmasõja sündmuste katte all. Aga soomlased tõrjusid Punaarmee rünnaku, saades oma vastupanu eest läänemaailma kiiduvaldusi.

Kuid siis legi Soome kalliks maksma läinud vae. Kõl natsistlik Saksaamaa ründas Nõukogude Liitu 1941 siis ühinesid temaga soomlased. Selle tulemusena kaotas Soome

me suured lõigud oma territooriumist Põhja-Jämeerest kuni Soome laheni. Sõttes tänapäeval autoga Leningradist Helsingisse, hakkab reitajale kohe silma, millises allakäinud ja armetus olukorras on endised Soome maa-alad Karjala kannasel. Aga jõudes üle piirikiirsete kase- ja männimetsade praegusele Soome pinnale, silmame hästivärvitud hooneid ja produktiivseid põllumajanduspiirkondi hoolika soome majapidamise all.

Nõukogude Liit pressis välja Soome käest suuri majanduslikke reparatsioone pärast Teist maailmasõda. Need olid kalkuleeritud selliselt, et sundida Soome ehitama täiesti uusi tööstusi. Ja siis, kui reparatsioonid olid mitmete aastate pärast lõplikult tasutud, olid need uued tööstused ärrapõlv Nõukogude Liidu turust ja Venemaa poolt suvaliselt määratud hindadest.

Aga soomlased, rahvas kes uhkelt tasus oma võlad USA-le sel ajal kui teised jätsid need maksmata, pani käed külge ja asus ülesehitustööle. Samal ajal nad suutsid üle noatera summutada kommunistliku riigipöördekatse, mis õnnestumise korral oleks viinud Soome raudkardina taha nii nagu 1948 Tšehhoslovakkia. Soome on suutnud säilitada sellest saadik deklaare tasakaalu. Kekkonen on olnud presidendiks 1956 saadik, isiklikult hooli kandes vahekorradest Nõukogude Liiduga.

Venelased leidsid Kekkonenis, kes kuulus mõeldukalt konservatiivsesse parteisse, isiku, kellest nad said aru ja keda nad võisid usaldada. Kekkonenil on olnud sõbralikud isiklikud vahekorrad nii Hrushitšovi kui Brežneviga. Head vahekorrad moskvaga kujuenesid nii suures ulatuses Kokkonenist ärrapõlvaks, et soomlased väänasid oma põhiseadust et võimaldada tal olla kolmandat korda presidendiks ajavahemikul 1974–1978.

Soome president Urho Kekkonen, kes poliitiliselt näib olevat otse asendamatuks muutunud, tähtisat juba oma 75-ndat sünnipäeva.

Ning mõned kuud tagasi Kekkonen, kes on juba 75 aastat vana, nõustus veelkordseks kandideerimise presidendiks kohale 1978 lõtkates seega edasi kuni 1982 aastani – muidugi arvestades et ta püsib hea tervise juures – raske probleem, et kes on suuteline pärast teda nii osavalt ajama Soome ja Nõukogude Liidu vahelisi suhteid.

Kekkoneni osavus ei ole aga seisnud lihtsalt Moskva soovidele järeleandmises. Kekkonen paneb pahaks kui teda vaeeldakse kui nõukogude lässilast. Tema juhtimise all on Soome viimastel aastatel laiendanud oma kontakte Läänega ja kindlustanud oma kohta maailmas, näitkes sellega et Soome anti liikmeksolemise võimalus Liitunud Rahvaste Julgeolekunõukogus ja et Helsingi valiti suure rahvusvahelise konverentsi asupaigaks.

Ja kuigi Venemaa on säilitanud olulise positsiooni Soome majanduses, mida sageli kindlustatakse poliitilise survega, siis üks tähtsamaid Soome sõltumatuse avaldusi oli 1975 allakirjutatud vabakaubanduse kokkulepe Euroopa Ühisturuga.

Soome peab eksporteerima ühe kolmandiku oma kogutoodangust, kui ta tahab tasakaalustada oma majandust. Rohkem kui 60 % väljaveost läheb aga Lääne-Euroopasse. Ima selleta oleks ohus Soome kõrge elustandard ja suhteliselt madal tööpuudus. Nõukogude Liidule ei meeldinud Soome kau-

baleping Lääne-Euroopaga, nad avaldasid Soomele survet ja sundisid Soomele peale samasuguse kokkuleppe Ida-Euroopa kommunistimaade ühisturuga, kuigi neil ei ole suurt midagi pakkuda Soome kõrge oskusega, produktiivsele majandusele. Nõukogude Liit tõstis hiljuti õli hinda, mida nad müüvad Soomele ja mis moodustab üle poole Soome õli sisseveost. Selle tulemusena on Sooma ohustatud väliskaubandusliku defitsiidiga.

Samal ajal kui Kekkonen propageerib selliseid Nõukogude välispoliitilisi ideesid nagu Skandinaavia kuulutamine tuumarelvadevaba piirkonnaks, presideerib ta vaba ja demokraatlikku parlamentaarset riiki. Moskva ei arma otsust abi Soome mõeldukale kommunistlikele partele ja ignoreerib – vähemalt avalikult – Soome kommunistide kõvemat joont pooldavat tiiba. Soome kahe-sajalikkemises parlamendis valitsevad 66 sotsiaaldemokraati koalitsiooniosin Keskerakonnaga, sotsiaaldemokraadist peaministri Kalevi Sorsa juhtimisel.

Kõigi üllatuseks ütles Kekkonen, et kui ta järgmisel korral kandideerib uuesti presidendikohale, siis ei tee ta seda mitte enam keskerakondlasena, vaid sotsiaaldemokraadina. See pööre on tõenäoliselt tingitud soovist vältida sisepoliitilist heitlust ajal, kus Soome peab pöörama peatähelepanu majanduslikele probleemidele.

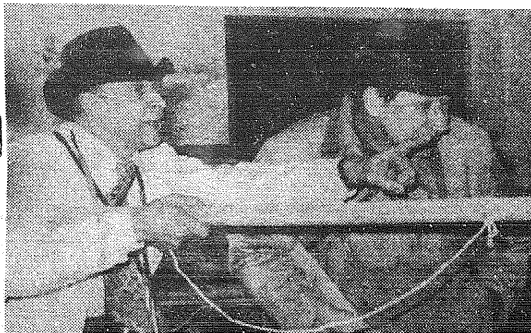
"Lõkkeraamat" alus lõkkejuhtide kursusel

Eesti skautlike noorte vastalgund tegevusaasta huvi- ja õppe-riingide töökavas on ka lõkkejuhtide kursused, millised toimusid Göteborgis, Stockholmis ja Matsakodus.

"Lõkkeraamatu" alusel koostatud kursuse kava sisaldab kümme õppe-tegevust perioodi ja lõppekursuslaste avaliku esinemisega –

võiks öelda, et sellega "väike teatrikursus" noortele.

Huviringid ja muud huvitundjad, kes soovivad omandada oma tööks Aa Vaki käsiraamatu "lõkkeraamat", võivad seda tellida otse kirjastajalt, Rootsi-Eesti Õppe-ramatufondilt (Box 387, 101 25 Sthm 1) või osta Eesti Kultuuri Koondiselt Stockholmis Eesti Ma-

Vaat see oli alles jahilugu... (mida jutustavad lõkkeraamatu ja himehed Aa Vaki ja Ka Pundi.)

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis isa Tiit Kihver, Evi Linnu ema, õde Kallast Lelli Kahro ja Edgar Pihlaku, venda Aino Lilla ja Helmi Kriisa, poega Marta Tükke ja sugulasi Riina Linnu, Kersti Kaasan, Helge Riina Lauri, Elise Mets, Vive ja Ants Kari, Tiit Udras, Ingi Sahkur, Aise Rennit, Eha Martinson ja Algi Aken.

Kanadas olid õe juures Olga Laid, Selma Sarapuu ja Arnold Verk, isa juures Mart Kriisa, venna juures Karri Kruuse ja sugulase juures Ulla Oja.

Taanis külastas isa Astrid Korret, Lääne-Saksamaal tütar Eduard ja Tiia Karindi, õde Alma Heinaste, sugulasi Lillian Antje ja Aino Merik.

Rootsis olid veel isa juures Tennis ja Jutta Bramanis, venna juures Germanie Alu, Pärja Palk, Ellen Rimmel, Valter Huusman ja Raif Pooslaar. Õde külastas Aina Tinen, Agnes Paavere, Jaan ja Luule Kobi, Eha Vaaber ja Jüri Jürima. Poega külastas Johanna Kuuse ja sugulasi Salmi Tihse, Malvi Soo, Krista Velsmann, Evert ja Ellen Reinvald, Salmi Kotjarova, Annika Rosimannus, Õie Tammist, Anna Raudlaan, Ingrid Tall, Veronika Teemaa ja Hilda Jarvest. Venna matusel oli Ethel Enno.

Noored eesti raamatuga sügishooaja tegevusse

Ilus on meenutada laagripäevi, pühendatud mõni koondus laagrimälestustele, aga nüüd on ka aeg et ühineda kogu vaba eestlaskonnaga Raamatuaasta tähistamisel.

Raamatuaasta peakomitee esimees, tuntud skautmeister Herbert Michelson, kes viibis Maailma-laagris ja kuu aega hiljem esines Stockholmis Eesti Majas ettekandega Raamatuaasta teemal. Suur osa tema ettekandest käsitles noortetööd ja kui tähtis on see eesti raamatu edasipüsimisele, et noored leiaksid suuremal hulgal teie eesti raamatu juurde. Me kõik oleme teadlikud selles, et eesti keele säilitamiseks meile noorte hulgas on eesti raamatul väga suur

tähtsus ja me peame omalt poolt ka selleks kaasa aitama, et noorte tähelepanu sellele juhtida, kui suurel rahvuslikul varal meil on talitatu just eesti raamatud.

Sonadest üksil on vähe, vaid me peame asuma ka tegude juurde, võtma käte mõne eesti raamatu, mis võiks noori huvitada ja sealt ette lugema avakõndusel mõne sobiva osa. Selliseks raamatuks võib olla Michelsoni enda poolt kirjutatud "Skautlikul teel", "Noorsootöö radadel" või mis mitte Aa Vaki hiljuti ilmunud "Lõkkeraamat".

Raamatud on saadaval Skandinaarvate laost: Heldur Joa, Nybohovs 29, 117 44 Stockholm. Tellige need raamatud oma lipponnale. Tellige lisaks üks või mitu raamatut, mida te koondise lõpul välja looste.

Järgmise raamatu ostab see noor ise ja kaabab omale muretada väikeste eesti raamatute kogu. Iukirjanduslike teosed saab osta või tellida postiteel Eesti Kultuuri Koondise büroost, Walling 32, 111 24 Stockholm. Iukirjandusel on väga tähtis ülesanne ühe noore isikuse kujunemisel ja arenemisel.

Noored, avage oma sügiste-röödi töö Eesti Raamatuga!

